

RADU SLĂVOIU

RENUNȚAREA
LA URMĂRIREA PENALĂ

Editura
Stamangiu
2023

§4. Lipsa interesului public în urmărirea faptei

Inexistența interesului public pentru urmărirea infracțiunii este condiția de esență a soluției de renunțare la urmărirea penală. Ea dă conținut concret principiului oportunității în exercitarea acțiunii penale. Pe baza noțiunii de interes public, organele judiciare apreciază dacă – deși s-a comis o infracțiune și nu există niciun impediment în angajarea răspunderii penale – gestionarea eficientă a mecanismului de tragere la răspundere impune sau nu, din perspectivă juridică, economică și socială, continuarea demersurilor procesuale spre a se ajunge la aplicarea sancțiunii penale. Așa cum a arătat și Curtea Constituțională în cuprinsul Deciziei nr. 679/2018^[1] (parag. 25), „oportunitatea continuării cercetărilor și aprecierea interesului public în urmărirea infracțiunii presupun, dincolo de criteriile prevăzute de dispozițiile art. 318 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, și o evaluare a cheltuielilor și resurselor investite în cercetarea unei infracțiuni, urmărindu-se ca acestea să fie proporționale cu valoarea socială ocrotită de legea penală, o evaluare a eficienței aplicării unei eventuale pedepse, luarea în considerare a unei sancțiuni alternative pedepsei, care ar fi aptă să corecteze comportamentul infractorului, dacă acesta este cunoscut, sau o evaluare a gradului de afectare a interesului particular manifestat de persoana vătămată în urmărirea infracțiunii. De aceea, pentru constatarea existenței/inexistenței unui interes public în urmărirea unei infracțiuni este necesar, pe de o parte, ca aceasta să fie, *in abstracto*, de o gravitate redusă, obiectivată printr-un anumit regim sancționator, iar, pe de altă parte, *in concreto*, fapta săvârșită să nu prezinte un pericol social major, luându-se în considerare conținutul faptei, modul și mijloacele de săvârșire, scopul urmărit, împrejurările concrete de săvârșire sau urmările produse sau care s-ar fi putut produce”.

Aprecierea interesului public nu este, așadar, o operațiune arbitrară. Legea fixează anumite *criterii* de care se ține cont

^[1] M. Of. nr. 1117 din 29 decembrie 2018.

pentru a se determina dacă urmărirea penală trebuie finalizată cu o soluție de trimitere în judecată sau, dimpotrivă, cu una de renunțare la urmărirea penală.

Aceste criterii sunt enumerate prin dispozițiile art. 318 alin. (2)-(3) C. proc. pen. Majoritatea lor se regăsesc și printre criteriile pe care instanțele de judecată le au în vedere atunci când decid să dispună măsuri alternative la aplicarea efectivă a unei pedepse, precum renunțarea la aplicarea pedepsei (art. 80 C. pen.), amânarea aplicării pedepsei (art. 83 C. pen.) sau condamnarea cu suspendarea executării sub supraveghere (art. 91 C. pen.). Este logic să fie așa, în condițiile în care renunțarea la urmărirea penală are, în bună măsură, o motivație și o finalitate comună cu instituțiile mai sus enumerate, și anume încrederea pe care justiția o manifestă față de un individ care a comis o infracțiune.

În general, pornind de la modalitatea legală de reglementare, se afirmă că unele criterii pentru renunțarea la urmărirea penală sunt obiective, privind fapta [este vorba despre cele indicate la art. 318 alin. (2) C. proc. pen.], iar altele sunt subiective, vizând persoana suspectului sau inculpatului [criteriile enumerate la art. 318 alin. (3) C. proc. pen.]^[1]. Această apreciere nu este riguros exactă, căci unele dintre criteriile enumerate la art. 318 alin. (2) C. proc. pen. sunt legate în mod inerent de persoana făptuitorului, având aici în vedere scopul urmărit prin comiterea infracțiunii. De asemenea, atitudinea procesuală a persoanei vătămate nu are legătură cu infracțiunea, ci cu interesul manifestat de victimă pentru tragerea la răspundere penală a infractorului.

De aceea, mi se pare corectă o altă abordare doctrinară asupra criteriilor de apreciere a interesului public, care le împarte astfel^[2]:

– *criterii privind infracțiunea* – conținutul faptei și împrejurările comiterii ei, modul și mijloacele de săvârșire, urmările produse sau care s-ar fi putut produce;

^[1] D. ATASIEI, A.S. UZLĂU, în N. VOLONCIU, A.S. UZLĂU (coord.), *Codul de procedură penală comentat*, ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 911.

^[2] M. BULANCEA, A.M. ȘINC, în M. UDROIU (coord.), *op. cit.*, p. 1747.

– *criterii privind infractorul* – scopul urmărit prin comiterea faptei, persoana acestuia, conduita sa anterior și ulterior săvârșirii faptei;

– *criterii privind costurile urmăririi penale* – eforturile necesare din partea organelor de urmărire penală și cheltuielile implicate de procesul penal;

– *criterii privind beneficiile exercitării acțiunii penale pentru societate* – timpul scurs de la comiterea faptei, situația reparării prejudiciului, atitudinea procesuală a persoanei vătămate^[1].

^[1] În diferite forme, majoritatea acestor criterii se regăsesc și în alte legislații. De pildă, în Statele Unite ale Americii, procurorul recurge la urmărirea penală federală dacă apreciază că fapta constituie o infracțiune federală și că probele admisibile vor fi probabil suficiente pentru a obține o condamnare, cu excepția cazului în care urmărirea penală nu ar servi unui interes federal substanțial. Conform pct. 9-27.230 din *Justice Manual*, cunoscut anterior drept *United States Attorney's Manual* (disponibil la adresa <https://www.justice.gov/jm/justice-manual>), pentru a stabili dacă o urmărire penală ar servi unui interes federal substanțial, ar trebui evaluate prioritățile federale de aplicare a legii, natura și gravitatea infracțiunii, efectul disuasiv al urmăririi penale, vinovăția, istoricul criminal al infractorului, disponibilitatea acestuia de a coopera la investigarea altor persoane sau fapte, interesele victimei, dar și probabilitatea condamnării și alte consecințe ce pot apărea dacă persoana ar fi condamnată. Referitor la acest ultim criteriu, se precizează că, în evaluarea interesului în urmărirea penală, procurorul ar trebui să determine atât probabilitatea ca o trimitere în judecată să se soldeze cu o condamnare, cât și dacă o asemenea soluție ar fi justificată prin prisma timpului scurs de la comiterea faptei și a efortului depus de organele judiciare pentru a o obține. Dacă infractorului i s-a aplicat deja o pedeapsă pentru o altă infracțiune, se poate lua în considerare, drept criteriu de apreciere, existența sau nu a probabilității ca o nouă condamnare să conducă la o majorare semnificativă a acelei pedepse, astfel încât să fie reflectată cu exactitate amploarea conduitei criminale a persoanei. De asemenea, dacă persoana a fost deja încarcerată pentru o altă infracțiune, ar putea fi de dorit să se înceapă o nouă urmărire penală pentru a se evita riscul eliberării pe cauziune. Pe de altă parte, procurorul ar trebui să aprecieze oportunitatea urmăririi penale și din perspectiva curgerii termenului de prescripție. În Marea Britanie, decizia de a începe sau continua o urmărire penală are la bază *The Full Code Test* din *The Code for Crown Prosecutors* (disponibil la adresa <https://www.cps.gov.uk/publication/>

judiciară^[1]. Pragmatismul lumii moderne nu permite însă o asemenea abordare, fiind, spre exemplu, evident că alocarea resurselor materiale și umane limitate de care dispun organele judiciare către identificarea obligatorie a făptuitorului, deși șansele de reușită sunt mici, iar fapta nu a produs urmări deosebite, ar afecta în mod semnificativ combaterea altor forme de criminalitate, mult mai grave, cu care se confruntă în prezent societatea. De asemenea, nu este de neglijat nici percepția care s-ar naște în rândul publicului, tentat probabil să nu manifeste încredere într-un sistem judiciar care acordă o atenție excesivă unor „mărunțișuri”.

De aceea, legiuitorul român a permis organelor judiciare să evalueze interesul public și prin raportare doar la *o parte dintre criteriile* enumerate la art. 318 C. proc. pen. Astfel, în situația în care autorul faptei este cunoscut, se vor avea în vedere toate elementele legale de analiză prevăzute la art. 318 alin. (2)-(3) C. proc. pen. În schimb, dacă făptuitorul nu a fost identificat, renunțarea la urmărirea penală poate fi dispusă și numai prin luarea în considerare a conținutului faptei și a împrejurărilor concrete de săvârșire, a modului și mijloacelor de comitere, a eforturilor pe care organele de urmărire penală ar trebui să le depună pentru desfășurarea procesului penal, prin raportare la gravitatea faptei și la timpul scurs de la săvârșirea acesteia, și a proporției dintre cheltuielile pentru desfășurarea activității procesuale și gravitatea urmărilor care s-au produs ori s-ar fi putut produce prin comiterea infracțiunii. Din modul de redactare a dispozițiilor art. 318 alin. (4) C. proc. pen. putem observa că, în această a doua ipoteză, concluzia lipsei interesului public poate fi trasă independent de atitudinea procesuală a persoanei vătămate.

Evaluarea *concretă* a incidenței acestor criterii într-o anumită cauză penală se realizează de procurorul de caz, apoi de procurorul ierarhic superior acestuia și, în final, de judecătorul de cameră preliminară. Aceste „filtre” sunt consacrate de lege astfel

[1] R. SLĂVOIU, *Urmărirea penală – noutăți și contradicții*, în *Dreptul* nr. 6/2014, p. 88; A. ZARAFIU, *op. cit.*, p. 357.

încât să se contracareze eventuale atitudini cu pronunțat caracter subiectiv în adoptarea renunțării la urmărirea penală^[1].

În cele ce urmează voi proceda la o analiză a fiecăruia dintre criteriile de apreciere a interesului public, în ordinea în care acestea sunt enumerate în lege.

4.1. Conținutul faptei

Aprecierea interesului public prin raportare la conținutul faptei se referă la *evaluarea trăsăturilor concrete ale unei infracțiuni determinate* comise în realitatea obiectivă. Acest criteriu ajută la diferențierea unei anumite fapte de altele care, din perspectiva condițiilor obiective și subiective, realizează același tipar de incriminare. Toate faptele care primesc aceeași încadrare juridică sunt sancționate de lege între aceleași limite speciale de pedeapsă, deci reflectă aceeași pericolozitate abstractă, însă, prin conținut, fiecare dintre ele prezintă un anumit grad de pericol social concret, care poate fi mai ridicat sau mai scăzut decât al celorlalte.

De pildă, infracțiunea de *amenințare*, prevăzută la art. 206 C. pen., se sancționează cu pedeapsa amenzii sau a închisorii de la 3 luni sau un an. Însă, nu toate faptele de amenințare prezintă în concret aceeași gravitate, astfel că renunțarea la urmărirea penală nu poate fi dispusă în mod automat în cazul oricărei asemenea infracțiuni. De pildă, într-o cauză, judecătorul a infirmat soluția, reținând că amenințările adresate de suspect fostei sale soții nu au rămas la stadiul verbal, ci au fost însoțite de un comportament agresiv, acesta punând cuțitul la gâtul victimei și spunându-i „Te omor, vezi? Cu asta te omor!”, ceea ce nu este vădit lipsită de importanță, deoarece victimei i-a fost provocată o stare reală de temere, cu atât mai mult cu cât martorii au confirmat că suspectul devine agresiv când este sub influența băuturilor alcoolice, iar comportamentul violent al acestuia față de fosta

[1] I. NEAGU, M. DAMASCHIN, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 100.

soție se manifestase inclusiv în timpul procesului de divorț, fiind dovedit prin hotărârea civilă pronunțată în acest proces^[1].

Evaluarea conținutului faptei se poate transpune în soluții diferite și prin raportare la obiectul material concret asupra căruia s-a răsfrâns activitatea ilicită. Spre exemplu, în cazul infracțiunilor de *tăiere ilegală de arbori și furt de arbori*, prevăzute de Codul silvic^[2], au existat situații în care judecătorul a confirmat soluția de renunțare la urmărirea penală, întrucât faptele au vizat specii comune (plop și salcâm)^[3], după cum în alte cazuri, în care a fost vorba despre arbori de esență tare (stejar și fag), s-a arătat că există interes public în urmărirea infracțiunii, deoarece pentru ajungerea la maturitate a acestor specii este nevoie de perioade de peste 10 ani, iar regenerarea pădurilor se face într-un ritm foarte lent și, în plus, în zona din care s-a realizat tăierea exista o predispoziție pentru defrișare ilicită^[4]. De asemenea, într-un dosar privind *nerespectarea regimului armelor și munițiilor*, fapta constând în deținerea fără drept a muniției aferente armelor militare letale, judecătorul a arătat că infracțiunea este deosebit de gravă, întrucât a avut ca obiect nu orice categorie de muniție, ci pe cea pentru arme interzise conform clasificării realizate în categoria A din anexa la Legea nr. 295/2004 privind regimul armelor și al munițiilor^[5] (armele și munițiile ale căror procurare, deținere, port și folosire sunt interzise persoanelor fizice și juridice, fiind permise numai instituțiilor publice care au competențe în domeniul apărării, ordinii publice și securității naționale, unităților aflate în subordonarea sau coordonarea acestora, muzeelor, companiilor naționale și societăților constituite prin acte normative în vederea producerii acestui tip de armament și muniție), iar

[1] Jud. Sighetu Marmăției, înch. JCP nr. 98/2020, cod RJ 69373694g, <https://rejust.ro/juris/69373694g>.

[2] Legea nr. 46/2008 (republicată în M. Of. nr. 611 din 12 august 2015).

[3] Jud. Dragomirești, înch. JCP nr. 240/2018, cod RJ d549ded3d, <https://rejust.ro/juris/d549ded3d>.

[4] Jud. Dragomirești, înch. JCP nr. 267/2019, cod RJ g9dge498g, <https://rejust.ro/juris/g9dge498g>.

[5] Republicată în M. Of. nr. 425 din 10 iunie 2014.

consecința unei astfel de fapte nu trebuie raportată strict la valoarea contabilă a muniției, căci urmările care s-ar fi putut produce prin săvârșirea infracțiunii sunt mult mai complexe, putând fi vizate și alte valori sociale ocrotite de lege, precum ordinea publică și securitatea socială, dreptul fiecărei persoane la viață, la integritate corporală sau sănătate^[1].

Tot astfel, având în vedere criteriul pe care îl analizez, judecătorul de cameră preliminară a infirmat renunțarea la urmărirea penală în cazul unei infracțiuni de *neluare a măsurilor obligatorii de eliminare a deșeurilor periculoase*^[2], constând în aceea că, la un control la o societate, a fost identificat un produs de protecția plantelor Tristar 50 SG (în 13 recipiente a câte 300 g fiecare) ce avea termenul de valabilitate expirat și care devenise deșeu. A subliniat judecătorul că, în prezent, criminalitatea contra mediului ambiant a devenit o realitate evidentă în plan local, național și internațional, iar prevenirea și combaterea sa trebuie să constituie o preocupare permanentă și chiar o prioritate pentru autoritățile publice, marele public și specialiștii domeniului, întrucât, potrivit ultimelor evaluări, criminalitatea contra mediului se plasează, la nivel mondial, pe locul patru al activităților ilicite internaționale (după traficul de stupefiante, contrafaceri și traficul de ființe umane) și, mai mult, studiile arată că această formă de infracționalitate este pe cât de gravă, pe atât de puțin cunoscută, rar urmărită și sporadic pedepsită de autoritățile naționale competente^[3].

Criteriul conținutului concret al faptei a fost avut în vedere și la evaluarea interesului public în urmărirea unor *infracțiuni contra înfăptuirii justiției*. Spre exemplu, judecătorul a apreciat că se impune continuarea cercetărilor în cazul unei infracțiuni de evadare, comisă în forma prevăzută de art. 285 alin. (3) lit. c) C. pen., pe

[1] Trib. Mil. Timișoara, înch. JCP nr. 4/2020, în dosarul nr. 3/751/2020, nepublicată.

[2] Fapta este incriminată, în prezent, prin dispozițiile art. 66 alin. (2) lit. c) din O.U.G. nr. 92/2021 privind regimul deșeurilor (M. Of. nr. 820 din 26 august 2021).

[3] Jud. Brăila, înch. JCP din 15 februarie 2022, cod RJ de489g375, <https://rejust.ro/juris/de489g375>.

fondul atitudinii suspectului recidivist care a perseverat în nerespectarea măsurii preventive dispuse de autoritățile judiciare, întrucât, după ce în ziua de 19 iunie 2021, în jurul orei 22:35, a părăsit fără drept imobilul situat în București, str. ... nr. ..., sector 5, încălcând măsura arestului la domiciliu, 5 zile mai târziu, la data de 24 iunie 2021, a fost identificat din nou de organele de poliție pe șos. ... nr. ..., sector 5, încălcând astfel din nou măsura arestului la domiciliu^[1].

4.2. Împrejurările concrete de săvârșire

Împrejurările comiterii infracțiunii sunt acele date sau circumstanțe de fapt care conturează contextul concret în care fapta a fost săvârșită. Sfera lor este practic nelimitată, întrucât datele realității sunt extrem de variate și depind de cadrul obiectiv în care fapta penală s-a executat. Pot fi avute în vedere elemente privitoare la timpul și locul săvârșirii infracțiunii, la numărul de persoane care au asistat, la vârsta acestora, la eventuale măsuri pe care infractorul și le-a luat pentru a facilita comiterea faptei sau pentru a îngreuna descoperirea sa ulterioară.

Spre exemplu, în practica judiciară s-a dispus renunțarea la urmărirea penală pentru infracțiunea de *conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe*, prevăzută de art. 336 alin. (1) C. pen., în condițiile în care circumstanțele concrete în care suspectul a săvârșit fapta au indicat o pericolozitate redusă a acesteia: nu a condus autoturismul din proprie inițiativă, ci la insistența unui coleg de-al său, care se simțea rău; valoarea alcoolemiei a fost de 1,00 g‰ (stabilită la câteva minute de la momentul consumului băuturilor alcoolice și urcării la volan), astfel că nu a depășit foarte mult limita legală de 0,8 g‰; distanța pe care suspectul și-a propus să conducă autoturismul până la domiciliul colegului său a fost una relativ mică, de 1 km; ora la care s-a săvârșit fapta a fost una târzie (aproximativ ora 02:39),

^[1] Jud. Sect. 5 București, înch. JCP din 31 mai 2022, cod RJ de58963e2, <https://rejust.ro/juris/de58963e2>.

traficul fiind extrem de redus la acel moment^[1]. Tot astfel, într-o altă cauză, s-a apreciat că lipsește interesul public în urmărirea infracțiunilor de *dare de mită*, în condițiile în care „suspecții au remis agenților de poliție sume de bani pentru a nu li se suspenda dreptul de a conduce pe o perioadă de 90 de zile, în împrejurări în care, în mod legal, nici nu se impunea aplicarea unor astfel de măsuri complementare (contravențiile comise la regimul rutier au constat în conducerea autovehiculului cu viteză peste limita maxim admisă pentru acel sector de drum, ceea ce presupunea doar aplicarea de amenzi contravenționale). În plus, conduita contravențională a suspecților nu a condus la consecințe grave, niciunul dintre aceștia nefiind implicat în vreun eveniment rutier, iar cuantumul sumelor remise cu titlu de mită, anume 20 de lire și, respectiv, 100 de euro, nu indică o pericolozitate sporită a faptelor”^[2].

O împrejurare relevantă de care se poate ține cont pentru a determina existența sau nu a interesului public poate fi și *săvârșirea infracțiunii în contextul măsurilor restrictive impuse de o calamitate sau de starea de urgență*. Situația poate să denote o pericolozitate mai ridicată a făptuitorului (spre exemplu, în cazul furtului comis în asemenea împrejurări), dar poate fi valorificată și în sens contrar, ca factor scuzabil în conduita infracțională. De pildă, într-o cauză, s-a efectuat urmărirea penală pentru o infracțiune de *fals intelectual* comisă de un notar public care, cu ocazia autentificării unei procuri și a unei declarații, nu a verificat identitatea unei persoane care s-a pretins a fi tatăl unei minore și, astfel, a atestat împrejurări necorespunzătoare adevărului în sensul că tatăl ar fi fost de acord ca minora să călătorească în străinătate însoțită de mama sa și că ar fi împuternicit-o pe mamă să îl reprezinte cu puteri depline la Poliție – Serviciul pașapoarte, pentru a depune actele necesare, înscrisurile false fiind folosite de mamă, la data de 10 august 2020, pentru scoaterea din țară a

[1] Trib. Mil. Cluj, înch. JCP nr. 6/2018, în dosarul nr. 1/752/2018, nepublicată.

[2] Trib. Maramureș, înch. JCP nr. 137/2020, cod RJ e27g28ge, <https://rejust.ro/juris/e27g28ge>.

minorei. Procurorul a dispus renunțarea la urmărirea penală, pe care judecătorul a confirmat-o, întrucât s-a constatat că fapta s-a comis în împrejurări izolate specifice contextului pandemic generat de virusul SARS-CoV-2, în sensul că, la momentul verificării identității persoanei care s-a prezentat în fals ca fiind tatăl minorei, activitatea biroului notarial era adaptată unor măsuri pentru evitarea răspândirii virusului (relaționarea cu clienții se realiza în condiții relativ improprie, la un ghișeu improvizat la o fereastră), iar notarul public, având o vârstă înaintată (74 de ani), nu a permis accesul respectivei persoane de sex masculin în biroul său și nici nu i-a solicitat să își ia masca de protecție de pe față, preferând să discute cu aceasta de la distanță, în curtea notariatului^[1].

În practica judiciară, uneori, s-au valorificat drept elemente care probează lipsa interesului public și datele referitoare la *atitudinea și implicarea persoanei vătămate în comiterea faptei* de către suspect sau inculpat. Spre exemplu, s-a dispus renunțarea la urmărirea penală în condițiile în care s-a constatat că lovirea victimelor a intervenit în contextul în care, în timpul efectuării unor măsurători topografice, acestea au pătruns fără drept pe terenul proprietatea făptuitorului, deși acesta le-a solicitat să nu o facă, și, întrucât părțile începuseră să își adreseze cuvinte injurioase, iar una dintre victime avea în mână și o piatră, făptuitorul a împins-o la pământ, context în care în conflict a intervenit și cealaltă victimă, care, la rândul ei, a fost prinsă de mână și trântită la pământ de făptuitor. Reținerea circumstanței atenuante a *provocării*, coroborată cu preexistența unui litigiu civil între părți, ca și cu faptul că incidentul a rămas unul izolat, iar victimele nu au avut nevoie de îngrijiri medicale, au justificat aprecierea judecătorului că nu există interes public în urmărirea faptei^[2]. Cu toate acestea, remarcăm că existența provocării nu justifică *per se* renunțarea la urmărirea penală, întrucât trebuie verificate și

[1] C.A. Craiova, înch. JCP nr. 8/2022, cod RJ ee4528e5d, <https://rejust.ro/juris/ee4528e5d>.

[2] Jud. Bistrița, înch. JCP nr. 990/CP/2020, în dosarul nr. 3626/190/2020, nepublicată.

celelalte criterii legale prevăzute de art. 318 C. proc. pen. De pildă, s-a arătat într-o speță că, deși suspectul a fost provocat la săvârșirea infracțiunii (prin adresarea de insulte și prin lovirea cu un băț în zona capului), decizia procurorului de netrimiteră în judecată este neîntemeiată, întrucât suspectul a manifestat un comportament agresiv prin lovirea victimei cu o țeavă metalică și cu urmări de o anumită gravitate (2-3 zile necesare pentru vindecarea leziunilor suferite de persoana vătămată), urmări care ar fi putut fi mult mai grave dacă victima nu era condusă la o unitate spitalicească, ținând cont de vârsta relativ înaintată a acesteia (59 de ani)^[1].

Comiterea infracțiunii în prezența unor persoane de vârstă fragedă constituie, de cele mai multe ori, un indiciu că făptuitorii sunt indiferenți față de dezvoltarea ulterioară a acestora, ceea ce justifică reticența organelor judiciare în a adopta soluții de renunțare la urmărirea penală. Spre exemplu, judecătorul a apreciat că nu se impune renunțarea în cazul unei infracțiuni de lovire constând în aruncarea cu un obiect contondent (probabil o piatră) în fruntea victimei, întrucât, pe de o parte, urmările ar fi putut fi grave, iar, pe de altă parte, fapta s-a comis pe fondul unei situații conflictuale perpetue între cei doi foști soți – certuri multiple pentru motive puerile, reproșuri pentru orice acțiune a celeilalte părți, sesizări repetate la 112 –, care se manifestă de cele mai multe ori în prezența copilului lor minor, ceea ce demonstrează că cei doi nu țin cont de interesul superior al acestuia^[2].

Interesul public în urmărirea faptei poate fi dovedit și de *numărul actelor de executare* comise, de *perioada de timp* în care ele s-au săvârșit ori de *frecvența unui anumit tip de infracțiune într-o anumită regiune*. Spre exemplu, s-a infirmat o renunțare la urmărirea penală pentru infracțiunea de *nerespectare a ordinului de protecție*, prevăzută de art. 47 din Legea nr. 217/2003

[1] Jud. Giurgiu, înch. JCP din 7 martie 2022, cod RJ de5e497g8, <https://rejust.ro/juris/de5e497g8>.

[2] Trib. Mil. Iași, înch. JCP nr. 16/2021, în dosarul nr. 15/739/2018, nepublicată.

pentru prevenirea și combaterea violenței domestice^[1], întrucât gradul de pericol social concret a fost relevat de numărul, natura și caracterul repetat al actelor prin care suspectul a încălcat obligațiile impuse de către organul de poliție și de către instanță prin ordinele de protecție, fiind vorba despre 15 acte materiale săvârșite în mai puțin de 5 luni (23 februarie 2018-4 iulie 2018)^[2]. Tot astfel, într-un dosar privind fapte de *delapidare* în formă continuată și fals în înscrisuri sub semnătură privată, judecătorul a reținut că există interes public datorită modalității concrete de comitere a infracțiunilor: au fost săvârșite pe parcursul unei perioade mari de timp (1 ianuarie 2014-30 aprilie 2016), inculpatul – în calitatea sa de administrator al unei asociații de proprietari – nu a întocmit documentele contabile obligatorii necesare activității desfășurate (registru de casă, registrul inventar, registrul jurnal, registrul pentru reparații, statele de plată etc.), nu a evidențiat corect situația soldurilor activ-pasiv, nu a achitat o serie de debite către furnizorii de servicii (în speță, RADET – 3.000 de lei, 4.000 de lei și 1.200 de lei), însușindu-și aceste sume încasate de la locatari, dar a și mascat destinația reală a banilor prin falsificarea documentelor justificative bancare de plată către furnizorul RADET și a altor documente justificative bancare introduse în contabilitatea asociației, o parte dintre acestea fiind predate și unui expert contabil în vederea realizării unui „raport de verificare”, necesar pentru ca inculpatul să justifice în fața locatarilor corectitudinea și realitatea activității sale^[3].

De asemenea, într-o altă cauză privitoare la infracțiunile de *efectuare de operațiuni financiare în mod fraudulos*, prevăzută de art. 250 alin. (1) C. pen., și *acces ilegal la un sistem informatic*, prevăzută de art. 360 alin. (1) C. pen., comise prin așa-numita metodă „fraude OLX” (victima postează un anunț de vânzare pe site-ul olx.ro, este contactată prin intermediul aplicației de mesa-

[1] Republicată în M. Of. nr. 948 din 15 octombrie 2020.

[2] Jud. Sect. 5 București, înch. JCP din 7 iunie 2022, cod RJ 983ed4949, <https://rejust.ro/juris/983ed4949>.

[3] Jud. Sect. 5 București, înch. JCP din 5 aprilie 2022, cod RJ 98397e89e, <https://rejust.ro/juris/98397e89e>.

gerie WhatsApp de către o persoană care se pretinde interesată de produs și care îi propune ca acesta să îi fie expediat prin intermediul unei firme de curierat, iar plata bunului să fie efectuată prin transfer bancar, învățând victima să își introducă pe un link aparent al olx.ro datele cardului bancar personal pentru a primi de la cumpărător prețul, iar dacă persoana vătămată procedează astfel, autorul îi retrace disponibilul din cont), judecătorul a arătat că există interes public, întrucât metoda se folosește la nivel național, iar numărul victimelor este mare (chiar dacă paguba suferită de fiecare dintre ele este în general de un quantum redus), ceea ce justifică investigarea lor atentă pentru a identifica modul de operare și pentru a împiedica săvârșirea altor infracțiuni care se înscriu în același tipar de comitere^[1].

Specificul și caracteristicile unui anumit domeniu de activitate, care impun *respectarea cu strictețe a unor normative de ordin tehnic*, pot să denote interesul public de a nu lăsa nesancționate faptele penale prin care se încalcă regulile privind buna desfășurare a activității. De pildă, într-o cauză privitoare la infracțiunea

[1] Trib. Bihor, înch. JCP nr. 211/2021, cod RJ 93e783e42, <https://rejust.ro/juris/93e783e42>. De altfel, o verificare pe care am efectuat-o personal în baza de date rejust.ro confirmă temeinicia aprecierii judecătorului de cameră preliminară, numărul cauzelor în care se utilizează acest *modus operandi* fiind unul ridicat. Același criteriu de apreciere a fost avut în vedere și la nivelul altor instanțe, în cauze având ca obiect alte infracțiuni. De pildă, într-un dosar privitor la infracțiunea de furt calificat de catalizatoare auto, renunțarea la urmărire a fost infirmată întrucât, la aceeași instanță, s-au înregistrat mai multe dosare cu condamnări definitive având ca obiect același tip de fapte, cu același mod de operare precum cel din speță, astfel că o confirmare a renunțării ar fi condus la aplicarea, în spețe similare, a unui dublu standard nejustificat (Jud. Cluj-Napoca, înch. JCP nr. 294/2023, cod RJ ee924467g, <https://www.rejust.ro/juris/ee924467g>). În doctrină s-a subliniat că, în unele legislații, precum cea olandeză, pentru evaluarea interesului public sunt folosite și criteriile legate de specificul zonal al comiterii unor infracțiuni, în sensul că datele statistice pot releva că anumite fapte predomină într-o anumită regiune, ceea ce justifică sancționarea lor, spre deosebire de altă regiune, unde sunt mai rar întâlnite, caz în caz se poate renunța la urmărire (M.C. GRAUR, *op. cit.*, p. 286).

de punere în navigație a unei nave fără echipaj minim de siguranță, prevăzută de art. 3 din Legea nr. 191/2003 privind infracțiunile la regimul transportului naval^[1], judecătorul de cameră preliminară a reținut că pericolul social ridicat al faptei este relevant și prin aceea că nava s-a aflat încă din data de 16 iunie 2020 în operarea societății al cărei director general este suspectul, fiind deci posibil ca voiajul din data de 2 iulie 2020 – când la bordul navei au descins în control reprezentanții Căpitaniei Portului Cernavodă, constatând că vasul navighează pe Canalul Dunăre-Marea Neagră fără să aibă la bord echipajul minim de siguranță – să nu fi fost primul desfășurat în aceleași condiții de ilegalitate. În plus, apărarea suspectului referitoare la necunoașterea prevederilor legale ce reglementează numărul minim de membri ai echipajului reprezintă în realitate o împrejurare de agravare, întrucât persoana în cauză are studii universitare și este director-coordonator al activității unei societăți de transport naval, astfel că neasigurarea echipajului minim necesar la nava exploatată ar putea avea semnificația unei grave și nescuzabile neglijențe, dacă nu chiar al unei acțiuni intenționate, cu consecințe foarte periculoase^[2].

4.3. Modul și mijloacele de săvârșire

Acest criteriu de apreciere a interesului public are în vedere metoda concretă prin care infractorul a comis fapta. Modalitatea de săvârșire a infracțiunii poate să denote un pericol social ridicat sau unul mediu spre scăzut, în funcție, de pildă, de împrejurarea că autorul a depus anumite eforturi pentru a pregăti infracțiunea ori aceasta a îmbrăcat forma unei manifestări spontane, de faptul că a utilizat mijloace uzuale de comitere sau unele care puteau pune în pericol mai multe persoane ori un număr semnificativ de bunuri, de împrejurarea că activitatea tipică de executare s-a

^[1] M. Of. nr. 332 din 16 mai 2003.

^[2] Trib. Constanța, înch. JCP nr. 405/2021, cod RJ 7e973499g, <https://rejust.ro/juris/7e973499g>.

realizat printr-o singură sau mai multe acțiuni ori prin una sau mai multe modalități normative ale elementului material, de situația prelungirii în timp a activității infracționale peste durata strict necesară prin raportare la natura faptei, de faptul angrenării altor persoane în eveniment etc.

Raportat la astfel de elemente de apreciere, în jurisprudență s-a subliniat netemeinicia renunțării la urmărirea penală în cazul unor infracțiuni de *ultra*j săvârșite asupra membrilor unui echipaj de poliție care, în jurul orei 22:10, s-au deplasat la fața locului pentru a aplană un incident. Agenții de poliție au observat că din curtea unui imobil a ieșit inculpatul, care prezenta o leziune deschisă în regiunea frontală și era sub influența alcoolului, astfel că l-au întrebat ce s-a întâmplat. Reacția acestuia a fost aceea de a le aduce injurii și amenințări, după care a intrat în curte, a luat o furcă și s-a îndreptat spre agenții de poliție, care, pentru a se apăra, au folosit spray-ul lacrimogen din dotare și l-au pulverizat în direcția inculpatului. Acesta a continuat însă să îi urmărească pe polițiști, având furca asupra sa și aducându-le din nou injurii și amenințări, susținând că îi va omorî. După un timp în care inculpatul nu a renunțat să țină furca în mână, a aruncat-o din proprie inițiativă, fiind apoi immobilizat și încătușat de către organele poliției. În urma zgomotelor ce s-au auzit, familia inculpatului a ieșit la rândul ei în stradă, producând agitație. Judecătorul de cameră preliminară a infirmat ordonanța de renunțare la urmărirea penală, motivând nu doar prin aceea că victimele erau agenți de poliție aflați în exercițiul funcțiunii, dar ținând cont și de îndrăzneala deosebită a inculpatului care, deși afectat de spray-ul lacrimogen, a continuat totuși să îi urmărească pe polițiști cu furca, într-un loc și un moment care favorizau vătămări grave ale integrității corporale și libertății psihice ale acestora (pe o stradă îngustă, slab iluminată, noaptea după ora 22:00)^[1].

Tot astfel, într-o altă cauză, s-a infirmat soluția de renunțare la urmărirea penală, întrucât gravitatea ridicată a faptei a fost reflec-

[1] Jud. Odorheiu Secuiesc, înch. JCP nr. 98/2021, în dosarul nr. 3367/268/2020, nepublicată.

tată de modul și mijloacele de săvârșire, în sensul că existența unui interes public real în tragerea la răspundere penală a autorului este demonstrată de împrejurarea că acesta, după ce a fost implicat într-un conflict verbal cu victima într-un magazin, a urcat la volanul unei autoutilitare și a acroșat victima în mod intenționat, pe stradă, producându-i leziuni vizibile. Judecătorul a reținut că este relevant inclusiv faptul că, în cauză, urmărirea penală a vizat inițial săvârșirea unei *tentative la infracțiunea de omor*, abia ulterior schimbându-se încadrarea juridică în *lovire și alte violențe*^[1].

De asemenea, într-un alt dosar privind infracțiunea de lovire și alte violențe comisă într-o sală de clasă de două suspecte minore asupra victimei, la rândul ei minoră, judecătorul de cameră preliminară a arătat că renunțarea la urmărirea penală este netemeinică, în condițiile în care – deși procurorul a reținut lipsa interesului public motivând prin gravitatea redusă a faptei, întrucât leziunile suferite de persoana vătămată nu au necesitat zile de îngrijiri medicale – s-a făcut abstracție de întreaga realitate a unui fenomen complex, cu repercusiuni pe termen lung asupra dezvoltării psiho-emoționale și vieții sociale a victimei minore. Judecătorul a avut în vedere fenomenul de *bullying*, care devine tot mai pregnant în școli, având efecte negative atât asupra victimelor, cât și asupra întregului mediu educațional. În plus, înregistrarea video a incidentului a demonstrat sadismul de care au dat dovadă cele două suspecte adolescente în timp ce agresau fizic, în interiorul instituției de învățământ și de față cu toți ceilalți colegi, o fată minoră care nu schițează nici cel mai mic gest de autoapărare. Fapta contribuie – prin frică, umilință, complicitate forțată – la un context psiho-social vulnerabil, în care relațiile sociale sunt denaturate, iar încrederea în sine a copiilor (esențială în dezvoltarea emoțională) este fisurată și compromisă, consecințele psihologice în rândul victimelor bullying-ului fiind devastatoare, în timp ce copiii martori sunt, la rândul lor, victime tăcute,

[1] Jud. Sect. 5 București, înch. JCP din 7 iunie 2022, cod RJ 592d83g32, <https://rejust.ro/juris/592d83g32>.

a căror dezvoltare socio-emoțională este afectată de o cultură a pasivității, fricii și vinovăției difuze. Prin urmare, a constatat judecătorul, a se dispune renunțarea la urmărirea penală în privința unei astfel de infracțiuni echivalează cu lipsa unei intervenții prompte și ferme în stoparea repetării unor asemenea comportamente nocive în rândul tinerilor, creându-se nu doar percepția de impunitate în rândul tinerilor agresori, ci și o lipsă de protecție a victimelor, de natură să conducă la perpetuarea acestor acte de agresiune. Dacă nu este stopat, acest fenomen are efect de domino, copiii și adolescenții fiind ușor influențabili mai ales când vine vorba despre violență sau agresivitate, întrucât personalitatea lor este în formare, astfel că se va ajunge în situația în care vor percepe ca normalitate aceste tipuri de comportamente abuzive și vor avea tendința de a le reproduce la rândul lor^[1].

S-a infirmat soluția de renunțare la urmărirea penală și într-o cauză privitoare la două infracțiuni de *hărțuire*, constând în aceea că persoanele vătămate, mamă și fiică, au primit în mod repetat de la suspect apeluri și mesaje telefonice conținând jigniri, amenințări și propuneri de a întreține relații sexuale. Judecătorul a arătat că există interes public în urmărirea faptelor, în condițiile în care mesajele cu caracter obscen s-au transmis pe o perioadă relativ îndelungată de timp (octombrie 2015-ianuarie 2016), conversațiile cu una dintre persoanele vătămate au escaladat în mod progresiv, suspectul recurgând gradual la amenințări (chiar dacă nu sub forma șantajului) pentru a o determina pe aceasta să accepte întreținerea relațiilor sexuale, au existat consecințe asupra vieții de familie a persoanelor vătămate, întrucât din unele mesaje reieșea că una dintre persoanele vătămate ar fi întreținut deja relații sexuale cu suspectul, aceste mesaje ajungând și la cunoștința soțului, și, în plus, inițierea de asemenea conversații cu diferite persoane reprezenta o conduită uzuală a suspectului, pe care acesta a și recunoscut-o în declarația sa^[2].

[1] Jud. Timișoara, înch. JCP nr. 901/2022, cod RJ 8625e547g, <https://rejst.ro/juris/8625e547g>.

[2] Jud. Bicz, înch. JCP nr. 178/2016, cod RJ 42524d5, <https://rejst.ro/juris/42524d5>.